

D ů v o d y:

Zákon neobsahuje všeobecného předpisu, vedle něhož v otázkách mezinárodních vztahů byli by soudové povinni, vyžádati si projev ministerstva zahraničních záležitostí a byli by projevem tím vázáni. Pokud zákon obsahuje po této stránce výjimečná ustanovení, ukládá soudům, by vyžádaly si projev ministerstva spravedlnosti, ale ukládá jim tuto povinnost právě jen pro přesně naznačené výjimečné případy a jen tehda, vzejde-li jim pochybnost. Těchto výjimečných předpisů nelze rozšiřovati na případy jiné, poněvadž vázanost soudů na projev úřadu vládního musí zvlášť a výslovně býti zákonem nařízena. Nelze proto spatřovati nezákonnost v tom, že předchozí stolice nevyžádaly si prohlášení ministerstva zahraničních záležitostí, to tím méně, ježto otázka, o kterou se jedná, jest řešitelná pouhým výkladem zákona a smluv mírových. Jak čl. 249 a násl. smlouvy St. Germainské, tak čl. 297 a násl. smlouvy Veršailské mají na zřeteli pouze výjimečná opatření disposiční, o nichž se mluví ve stejně znějícím § 3 přílohy k oddílu IV. řečených smluv. Výraz »Výjimečná opatření válečná« zahrnuje opatření zákonodárná, správní, soudní nebo jiná všeho druhu, jež byla nebo budou později učiněna co do majetku nepřátelského a jichž účinkem bylo nebo bude odnětí dispozice vlastníkům nad jejich majetkem, avšak bez zrušení práva vlastnického, »opatření disposiční« pak jsou taková, jimiž bylo nebo bude dotčeno vlastnictví k majetku nepřátelskému převodem celku nebo části na osobu jinou než vlastníka nepřátelského a bez jeho souhlasu (citovaný § 3). Předpokládá se tedy opatření co do majetku nepřátelského, tedy opatření, jimiž vsahuje se do majetku právě pro povahu vlastníka jakožto nepřátelského vlastníka, s nímž pro tuto vlastnost bylo nebo bude naloženo jinak a to nepříznivěji, než s tuzemci nebo příslušníky států spojených a přidružených. O takovémto opatření nemůže při zákonu o zajištění půdy drobným pachtýřům býti ani řeči. Zákonem tímto ukládají se tuzemskému zemědělskému majetku pozemkovému jistá břemena a jistá obmezení a to ryze z důvodů sociálního zákonodárství. Povaha vlastníka zůstává stranou, je lhostejno, zda jest tuzemcem či a jakým cizozemcem. Tomuto zákonu podroben jest dle § 300 obč. zák. každý majitel postižené půdy, nechť si je tuzemcem či cizozemcem. Stanovisko, zastávaném dovolacím stěžovatelem vedlo by k tomu, že příslušníkům států spojených a přidružených přiznávalo by se ohledně tuzemských nemovitostí exceptionelní, výhodnější postavení než tuzemcům, o čemž přece dle mírových smluv ani řeči býti nemůže.

Čís. 541.

Proti rozhodnutí procesního soudu o dohodě, již za sporu o rozvod sjednali se manželé na rozvodu dobrovolném, připouštějí se opravné prostředky řízení nesporného.

Je-li úmluva manželů o výživě dětí neodlučitelnou součástí jednotné dohody o vypořádání vzájemných majetkových poměrů manželů, sjednotivších se na dobrovolném rozvodu, pozbývá, odepřel-li opatrovnický soud schváliti onu úmluvu, účinnosti celé ujednání a nelze dobrovolný rozvod povolití.

(Rozh. ze dne 8. června 1920, R I 353/20.)

Ve sporu o rozvod uzavřeli manželé smír, jenž, pokud šlo o nezletilé dítky, měl býti dle smíru schválen opatrovnickým soudem, kterýžto soud však schválení odepřel. Soud první stolice povolil na to rozvod. Rekursní soud nevyhověl rekursu manželky. Důvody: Jde o dobrovolný rozvod, který se řídí dle předpisů § 103 a 105 obč. zák., třeba že jej předsevzal za příležitosti sporu o rozvod soud, u něhož byl spor zahájen (§ 108 obč. zák.). Dle těchto předpisů však opatření ohledně dětí není podmínkou dobrovolného rozvodu (§ 105 obč. zák.), nýbrž má se soud, rozuměj opatrovnický, o ně postarati podle předpisů § 142 n. zn. obč. zák., který právě předpokládá, že žádné dohody mezi rodiči nebylo docíleno. Předpokládal sice § 8 dv. dekr. ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 sb. z. s. dohodu o výživě dětí obligatorně a předpis ten převzal § 7 min. nař. z 9. prosince 1897, čís. 283 ř. z., takže § 142 obč. zák. st. zn. tím byl v tom ohledu derogován. Avšak § 142 obč. z. n. zn., jsa nejmladším ze všech zmíněných předpisů, zbavil všecky starší platnosti a ustanovuje, že soud opatrovnický i dohodu schválenou po případě změnit může, takže mu dohoda, zejména neschválená, nijak prejudikovati nesmí. Když však ho neváže, nemůže býti ani podmínkou rozvodu. Také ve smíru samém nebylo schválení dohody o dětech učiněno podmínkou ujednaného rozvodu. Jestliže tedy dohoda o dítkách schválena nebyla, an ji schválil soud nepřislušný, jenž schválení pak zrušil a příslušný opatrovnický soud schválení potom odepřel, nemá to na platnost dobrovolného rozvodu vlivu, to tím méně, když opatrovnický soud opatření dle § 142 n. zn. obč. z. učinil, čímž dohodu nahradil.

Nejvyšší soud, vyhověv dovolacímu rekursu manželčině, zrušil usnesení obou nižších soudů.

Důvody:

Soud dovolací položiv si především otázku, je-li dovolací rekurs manželky do potvrzujícího usnesení soudu rekursního přípustným, odpovídá k této otázce kladně. Uvážil, že podnět k smíru ze dne 21. listopadu 1919 dala sice žaloba manželčina na manžela o rozvod manželství u zemského soudu v Praze jako soudu procesního, že však tento zemský soud, vysloviv usnesením ze dne 18. prosince 1918, že se manželům na jejich souhlasnou žádost povoluje rozvod manželství od stolu a lože, nevystupoval již jako soud procesní v řízení sporném (v kterémžto případě dovolací rekurs manželčin byl by ovšem podle § 528 c. ř. s. nepřípustný), nýbrž učinil své usnesení jako soud nastoupivší na místo okresního soudu, jinač dle § 114 j. n. příslušného, v řízení nesporném. Je tedy mimořádný rekurs dovolací za podmínek § 16 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák. dopuštěn. Tyto podmínky však jsou dány, neboť rozhodnutí obou nižších soudů odporují zřejmě zákonu. Soud rekursní přehlíží, že § 7 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. zák. (shodují se s §em 8 dvorského dekretu ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 sb. z.) činí povolení dobrovolného rozvodu manželství závislým nejen na tom, že obě strany se shodly o výživě manželky a dětí, nýbrž i na tom, že o rozdělení společného jmění, po případě o jiných vzájemných nárocích man-

želů jsou zúplna a bezpodmínečně vyrovnány, a že pokud tomu tak není, může se rozvodu dáti místo toliko soudním nálezem z příčin v § 109 o. z. obč. uvedených. Znění soudního smíru manželů dle jednacího protokolu ze dne 21. listopadu 1919 navrženého nedopouští pak žádných pochybností o tom, že navržený smír byl zamýšlen jako celek, a že podstatnou součástí jeho bylo upravení majetkových poměrů manželů vzhledem k nábytku a ostatním věcem. Dohoda manželů v tom směru stala se však za předpokladu opatrovnického schválení tohoto smíru ohledně nezletilých dětí. Toto schválení bylo příslušným okresním soudem podle usnesení ze dne 14. dubna 1920 č. j. N- III 427/18-27 o d e p ř e n o, čímž pozbyla ovšem účinnosti a platnosti také dohoda učiněná v odstavcích o upravení majetkových poměrů manželů. I kdyby tedy ustanovení § 7 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897 čís. 283 ř. zák. pokud se dohody o d ě t e c h tkne novým §em 142 obč. zák., bylo derogováno, je přece patrné, že o rozdělení společného jmění a o ostatních vzájemných nárocích strany n e j s o u zúplna a bezpodmínečně vyrovnány, následkem čehož však podle § 7 dočteného nařízení nebylo lze povolití rozvod oběma manželů souhlasně žádaný, kdyžte by za tohoto stavu věci byla zároveň připuštěna výhrada dalšího soudního jednání o nárocích majetkoprávních, a nezbyvá tudíž, než pokračovati k návrhu stran ve sporu o rozvod manželství a skončiti jej rozsudkem. Týž důsledek plyne též z § 105 obč. zák., podle něhož má soud, nepouštěje se v další vyšetřování, povolití rozvod oběma manželi žádaný jen tehdy, když tito před ním p o t v r d í, že nejen co do rozvodu, ale i co do podmínek týkajících se jmění a výživy, se shodují, — toto prohlášení (potvrzení) však ve smíru ze dne 21. listopadu 1919 stalo se jen podmíněčně a podmínka, kterou manželé měli na mysli, nenastala.

Čís. 542.

Okolnost, že strana byla s to, by ve sporu neb opravným prostředkem uplatňovala zmatečnost dle § 529 čís. 2 c. ř. s., nezbavuje ji práva k žalobě o zmatečnost, a nelze proto v okolnosti té spatřovati mlčky učiněné schválení rozepře.

(Rozh. ze dne 8. června 1920, Rv I 321/20.)

V původním sporu, vedeném proti Janu H-ovi, nebyl žalovaný zastoupen zákonným zástupcem, ač byl tehdy ještě nezletilým, nýbrž zastupoval ho domnělý poručník B. Proti rozsudku, jímž bylo žalobě vyhověno, nepodal H. odvolání, ač věděl, že B. nebyl jeho poručníkem. V řízení exekučním složil H., tehdy již zletilý, vyjevovací přísahu; po té veden byl proti němu týmž žalobcem spor odpůrčí, v němž podlehl. Žalobou o zmatečnost domáhal se H., by rozsudek v původním sporu byl zrušen. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl, vzav sice za prokázáno, že žalobce nebyl v původním sporu zastoupen, uvedl však dále v d ů v o d e c h: Přes to však není zde důvodu zmatečnosti dle § 259 čís. 2 c. ř. s., ježto důvod ten jest vyloučen, schválil-li nezletilý později vedení sporu. Schválení to může se státi nejen výslovně, nýbrž i mlčky. Jest zjištěno, že žalobce věděl o tom, že B. není jeho poručníkem, již tehdy, když mu